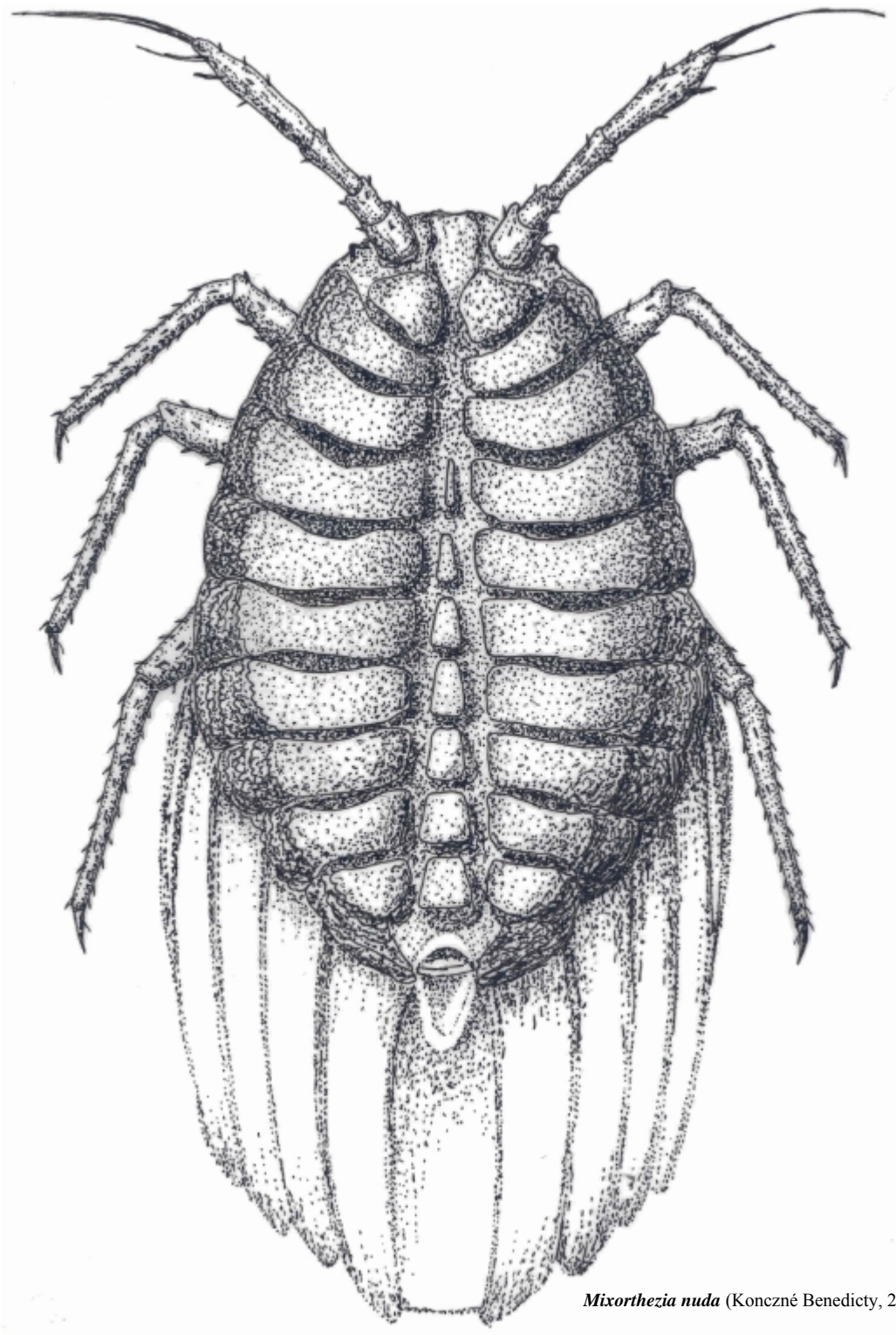

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
37. szám, 2004. december

Mixorthezia nuda (Konczné Benedicty, 2004)

Tartalom:

Rovarász elődeink — MRT Hírek — Gyűjtőutak, expedíciók — Szakirodalmi figyelő -- Különfélék

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

Szerkesztőbizottság (szerk.): Haltrich Attila (HA), Jenser Gábor (JG), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SzD), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Balázs Klára (BK) és Szócs Gábor (SzG).

Szerkesztőség:

BCE, KTK, Rovartani Tanszék,
1118, Budapest, Ménesi út. 44.
Telefon: 372-0125.
drótposta: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)

Budapest VIII., Baross utca 13.
www.magyarrovartanitarsag.hu
A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovaran általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovarani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2004)

Elnök: Dr. Jenser Gábor
I.alelnök: Dr. Merkl Ottó
II.alelnök: Dr. Szócs Gábor
Titkár: Szalóki Dezső.
Szerkesztő: Dr. Mahunka Sándor
Pénztáros: Rozner Istvánné
Ellenőr: Simonyi Sándor
Jegyző: Dr. Haltrich Attila

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a BCE Kertészettudományi Karán, az „A” épület A/1 termében (Budapest XI., Ménesi út 44), délután 4 órakor.

Illusztrációk

Címlapon: *Mixorthezia nuda* (Konczné Benedicty, 2004)

Hátlapon: *Orthezia urticae* (Linnaeus, 1758)
Mindkét rajz **Konczné Benedicty Zsuzsa** díjnyertes alkotása (lásd MRT hírek).

Hosszú idő óta először sikerült az évi 4 tervbe vett RH számot megjelentetni. Ez azért biztató, mivel folyamatosan „információ hiánnyal” küszködünk, tehát még mindig nagyon kevesen vesznek részt a Társaság tagjai közül a lap létrehozásában. Márpedig ha nincs közölni való anyag, nincs RH! Arra ugyanis nincs sem időm sem energiám, hogy rendeljem, folyamatosan kérem, netán én „gyártsam” a híreket. Ezt egyes tagtársaink sem akarják megérteni, akik kézzel írott leveleket küldenek közlés véget, aztán meg szemrehányó leveleket írnak, miszerint kivételt teszek a budapesti szerzők közléseivel stb.

*Tehát még egyszer leírom, csak **digitalizált anyagot** fogok tudni a jövőben is összeszerkeszteni.*

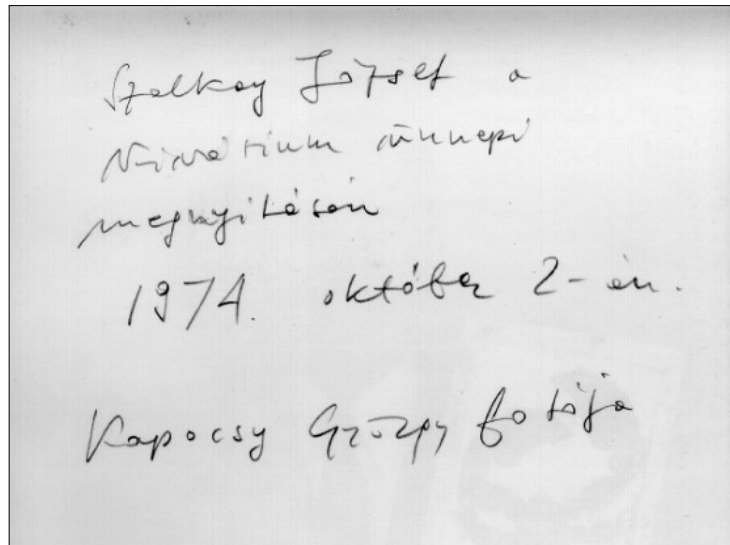
Kívánok mindenkinek sikeres boldog új évet!

2004 december

HA

Rovarársz elődeink

100 éve született Szalkay József

Kereken száz esztendeje, 1904. január 4-én született a felvidéki Nagyszombaton Szalkay József a Fővárosi Állat- és Növénykert Viváriumának megálmodója és létrehozója. Az elemi iskola elvégzése után a Könyves Kálmán Gimnáziumba, majd azt elvégezvén az Orvosi Egyetemre jelentkezett. Az 1920-as évek közepétől már komolyan érdeklődött a rovarok, főleg a lepkék iránt, amelyről a lelőhelycédulák egyértelműen tanúskodnak. Még egyetemi tanulmányai mellett 1925-ben preparátori vizsgát szerzett. Édesapja halála miatt kénytelen volt abbahagyni az egyetemi tanulmányait. Családja fenntartása érdekében hazautazott. 1937-ben államszámvitelből vizsgázott, 1939-1945 között a Kulturális Minisztériumban dolgozott pénzügyi előadóként.

Első előadását 1939-ben tartotta a Magyar Rovartani Társaság ülésén „Amateurök a lepidopterológiában” címmel.

A háború befejezése után a Gödöllői Egyetem főelőadója lett, később 1963-tól egészen nyugállományba vonulásáig a Fővárosi Állat- és Növénykert főelőadójaként, később a Rovarház (Vivárium) vezetőjeként dolgozott.

Munkájának és szabad idejének nagy részét a fiatalok szakköri nevelésére áldozta, ahol megismertette az érdeklődő diákokkal a rovartan (entomológia) apró trükkjeit. Tanítványaival sok kiránduláson vett részt, felhívva figyelmüket az érdekes rovar-, főleg lepkefajokra, és beavatta őket a gyűjtés rejtelmeibe. Segített a különböző rovarfajok meghatározásában, a sok figyelmet igénylő preparálásban és a helyes tárolás technikájában. A ma jeles rovárszainak jelentős része is Szalkay József állatkerti foglalkozásain sajátította el az entomológia alapjait.

Kutatásainak legfontosabb színhelyét a Fót mellett található Somlyóhegy képezte. Évtizedeken keresztül kutatta e terület flóráját és lepkefaunáját. 1960-ban a Magyar Rovartani Társaságban tartott előadásában felhívta a szakemberek figyelmét a Somlyón élő ritka nagylepkékre. 1962-ben jelent meg a Rovartani Közleményekben monografikus munkája „Fót és környékének nagylepkéi” címmel. Ebben a dolgozatban huszonöt év gyűjtési anyagát foglalta össze, 670 (!) nagylepke faj faunisztikai, fenológiai adatait ismertetve.

1965 augusztusában sikerült létrehozni az Állatkert Madárházában elhelyezett „Kis Rovarházat”, ahol egy tucat terráriumban különböző rovarfajok voltak láthatók, köztük talán legnépszerűbbek az indiai botsáskák (*Carausius morosus*).

Tudományos és ismeretterjesztő cikkei a Rovartani Közlemények, az Élet és Tudomány és a Bűvár oldalain jelentek meg.

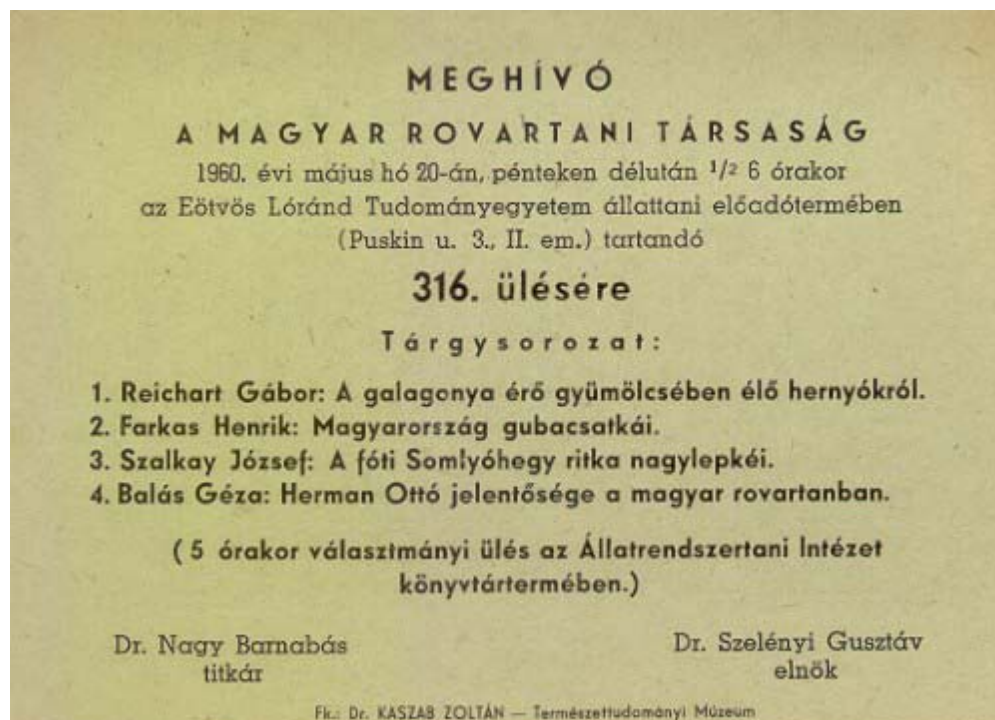
1971-ben a Mezőgazdasági Kiadó gondozásában látott napvilágot a „Rovarak között” című könyve, melynek fő célja a rovarok megismertetése és megszerettetése az olvasókkal. Külön fejezet foglalkozik a rovarok tartásával, nevelésével és tenyésztésével. A kötet végén fotók és rajzok segítenek a meghatározás (determináció) nem mindig könnyű feladatában. Ez a könyv mai napig alapvető műnek számít a kezdő rovarászok körében.

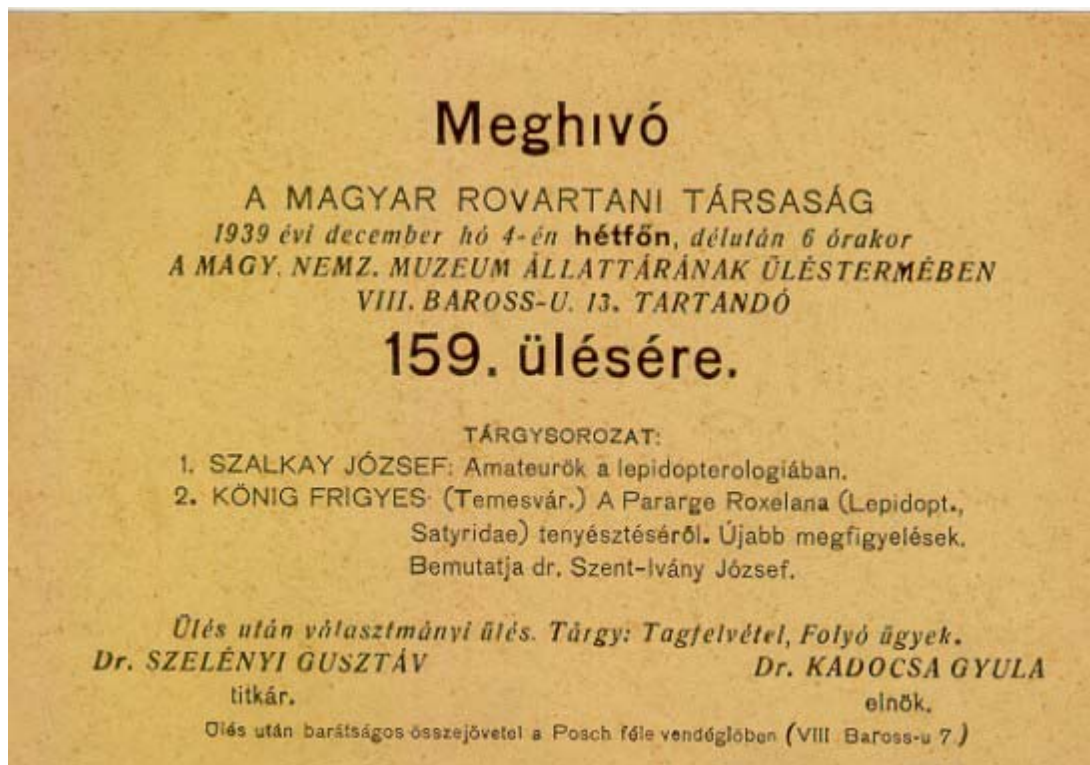
Hosszú évek fáradtságos munkájaként és több külföldi tanulmányút után 1974 november 2-án megnyílt az Állatkertben a Vivárium (Rovarház), ahol az előtérben a trópusi területek egzotikus, preparált rovarait és a mezőgazdaságra káros ízeltlábúit mutatták be. A nagyteremben különböző trópusi és szubtrópusi élő ízeltlábúfaj látható jelenleg is: óriás méretű botsáskák, afrikai rózsabogarak, csótányok, afrikai tücskök, parlagi szöcskék, skorpiók, százlábúak, középamerikai madárpókok, stb.

Születésének centenáriumán óhatatlanul is Horatius szavai jutnak eszünkbe „*Non omnis moriar*”. Munkájának gyümölcse máig látható az Állatkertben, a nagyszikla-csoport oldalába harmonikusan beilleszkedő Vivárium sok-sok ismeretet és örömet nyújtva az oda látogató érdeklődőknek.

Papp Zoltán

(2004 áprilisában „Szalkay József Magyar Lepkészeti Egyesület” alakult. Szerk.)

MRT Hírek

MAGYAR ROVARÁSZATI NAPOK 2004. NOVEMBER 19-21.

A 27. alkalommal megrendezett előadássorozatnak a Magyar Természettudományi Múzeum adott otthont.

November 19-én délután a Társaság 733. ülésén 85-en vettek részt.

Dr. Jenser Gábor elnök: A XXVII. Magyar Rovarászati Napok megnyitása -
Eredményhirdetés

Kutasi Csaba –dr. Szél Győző: Hazai dolomitgyepek értékes bogárfajai
 Szentkirályi Ferenc: Orthoptera fajok képeslapokon
 Dr. Csóka György – dr. Hirka Anikó – Szabóky Csaba: 2004: A gyapjaslepke éve

Rahmé Nikola – Nádai László – Székely Kálmán: Az arab világ kapuja: Szíria

Az előadások után Klubestet tartottunk 21 óráig.

November 20-án délután 51-en hallgatták a színvonalas előadásokat.

Szövényi Gergely – dr. Nagy Barnabás: Közép-európai Orthopterológiai Szimpózium
 Pozsonyban
 Orci Kirill Márk: Távoli hölgyválasz az *Isophya* (Orthoptera, Tettigonidae) szöcskéknél
 Puskás Gellért – Szövényi Gergely: Homoki sáskák helyváltoztatásának vizsgálata
 Papp Zoltán: A botsáskák petéi
 Dr. Patkó Ferenc: A lombkoronaszinten tevékeny holyvák (Col: Staphylinidae)
 tanulmányozása (Hargita-h.) (elmar: -5-
 Kocs Irén: Ormányosalkatúak kutatása a Székelyföldön

Nádai László: Jordánia

November 21-én délelőtt Rovarcseré és Rovarbörze volt az Almássy téri Szabadidő
 Központban a Magyar Rovartani Társaság és a Papilio Alapítvány szervezésében közel 300 fő
 részvételével.

A pályázatok eredményei

A Magyar Rovartani Társaság Választmánya a következő pályázatokat díjazta:

Dolgozat

1. id. Kovács Tibor: A *Protaphidius wissmannii* (Ratzeburg, 1848) viselkedése, életmódja
 (Hymenoptera: Aphidiidae)
3. Sár Péter: Adatok Teklafalu
 bogárfaunájához (COLEOPTERA)

Gyűjtemény

1. Nádai László: Palearktikus Glaphyridae
 gyűjtemény (4 doboz)
2. Németh Tamás: Pilisborosjenő és
 környékének gyászbogarai és hólyaghúzóí
 (1 doboz)
3. Papp Zoltán: 2 doboz botsáska pete, 1 doboz
 botsáska
4. Mészáros Zoltán: Európa kardosfátyolkái

Fotó, rajz:

1. Konczné Benedicthy Zsuzsanna: Lemezes
 pajzstetvek közletről (rajzok)
2. Szabóky Csaba: Parányok világa (Fügyökérrágó molylepkék) (11 fotó)

Konczné Benedicthy Zsuzsanna a
 rajzpályázat győztese

Dia

1. Nádai László: Cincérek és díszbogarak (10 db dia)

- *Callergates gaillardoti* (3)
- *Mallosia imperatrix robusta* (2)
- *Trichoferus sp.*
- *Capnodis miliaris*
- *Julodis andreae* (2)
- *Julodis armeniaca*

2. Szabóky Csaba: Ők is lepkék
(Szárnyszerű vagy csökevényes szárnyú nőstények) (10 db dia)

- *Erannis leucophaearia*
- *Erannis bajaria*
- *Alsophila quadripunctaria*
- *Orgyia antiqua*
- *Diurnea lipsiella*
- *Erannis defoliaria*
- *Erannis aurantiaria*
- *Operopthera brumata*
- *Operopthera fagata*
- *Praesolenobia clathrella*

Képzőművészeti alkotás:

Oklevél: Illyés Anita

A Rovarászati Napok ideje alatt a Múzeum látogatói is láthatták az emeleten a díjazott gyűjteményeket, a Magyar Természettudományi Múzeum gyűjteményéből Orientális Rózsabogarakat bemutató dobozokat, Végh László gyűjteményéből 24 dobozt és Szentkirályi Ferenc: Orthoptera fajok képeslapokon című posztersorozatát. Az érdeklődőket Végh László kalauzolta a rovarok világában.

Szalóki Dezső

Gyűjtőútak, expedíciók

Rovarász Tábor Hargitafürdőn

2004. július 25-30.

Az idei (2004) Rovarász Tábor megszervezése meglehetősen bonyolult sikeredett. Hiába néztük ki előre a helyet (Kisbánya, Gyalui-havasok), hiába a 3 hónappal korábbi külön út a szálláshelyek lefoglalására, a sok telefon, fax, e-mail, máig érthetetlen okok miatt, egy hónappal a csoport kiutazása előtt, új helyszín után kellett néznünk. És itt álljon örök hála **Gátmezei Antalnénak (Katinak)**, aki az utolsó pillanatban, egyes egyedül, telefonon és főleg az Internet segítségével lefoglalta, megszervezte a hargitafürdői táborozást. A helyszíncsere többeknek, elsősorban gyűjtőknek, igen nagy csalódást okozott, sokan le is mondták a részvételt.

„Csipike” bőrvíz forrás, Hargitafürdő

Mint mindig, most is egy buszt béreltünk, mely végig velünk volt és az erdélyi

Étkezés az Úz Bencében, Hargitafürdő

„csillagtúrákra” is elszállította az érdeklődőket. Kicsit többbe került a bérlés (magyarországi busztársaság!), igaz, a kocsni műszaki állapota sem növelte az „utazási élmények” számát (kivéve az első napot, amikor nem működött a léghűtő...).

A három szálláshely (Úz Bence, Pókát, Ózon) tökéletesen kielégítette a változó igényeket: a hallgatók többsége a menedékházat választotta, ahol az előtérben hozott anyagból lehetett főzőcskézni, sörözni, a Rovartani Társaság tagjainak többsége pedig a környék legelegánsabb vendéglője felett kapott szobát, igaz borsósabb árért. A legexkluzívabb helynek a Pókát Panzió bizonyult, amely a legcsendesebb, igaz a legfélreesebb szálláshely volt az összes közül. Ha meggondolom, tulajdonképpen csak egyetlen kellemetlen aspektusát tudnám megemlíteni a táborozásunknak, mégpedig azt, hogy nem lehettünk mind együtt.

Amit viszont óriási szerencseként éltünk meg, hogy míg Magyarországról folyamatosan esőről, viharokról érkeztek a hírek, itt fenn, 1 400 m-en a Hargitán, kellemes kiránduló és gyűjtőidő volt szinte végig. A „szinte” azt jelenti, hogy egyetlen esős napot azért mi is kifogtunk, amikor is délután, a hallgatók nagy öröme (nem vicc!), a jelen levő kutatók, szakemberek, előadást tartottak munkájukról (Szócs Gábor a Feromonkutatásokról, Kutasi Csaba arról, hogy „mit csinál egy muzeológus?”, Tallósi Béla pedig tájvédelmi körzetben, nemzeti parkban dolgozó szakember munkáját ecsetelte).

Kis Cohárd, Gyilkos-tó

Mit csináltunk még az 5 nap alatt? Egész napos túrában megmásztuk a Csicsói- Madarasi Hargitát, voltunk a Gyilkos-tónál, a Békási szorosban, Kis-Cohárdon stb. Voltunk a Szent Anna tónál, melyet most már, hogy nemzeti park lett és nem engedik le az autókat a tóig, semmi panasz nem érhet (volt, aki meg is mártózott a kristálytisza vízben). A parkőrök a Mohos tőzeglápból nem sokat engedtek megnézni, kárpótlásul viszont székelty szellemességekkel szórakoztattak.

Felmásztunk Európa egyik legnagyobb

gázömléséig, a Torjai „büdöslik”-hoz is, de a madártemetőt, akárcsak 1999-ben, most sem sikerült megtalálnunk. Azok, akik nem busszal, hanem autóval jöttek, még az 1000 éves határig is eljűtöttek a Gimesekbe.

Minden este kigyúltak a lepkészek higanygőz lámpái, melyek köré nemcsak a rovarok, de szép számmal gyűltek az érdeklődők is. A környéken kirándulók sok áfonyát, málnát ehettek, egyesek viperával is találkoztak, mások a medve nyomát vélték felfedezni.

Harmatfű, Mohos tőzegláp

Esti lámpázás

Végezetül elmondhatjuk, hogy ismét egy sikeres Rovarász Táborunk volt és már tervezhetjük is a következőt. Hogy hova? Lehet, hogy a Bihari-hegységbe, ha sikerül.

Haltrich Attila.

Teraszon, legfelül (balról jobbra): Kutasi Csaba, Haltrich Irén, Szabó Erzsébet (Lizi), Mészáros Zoltán, Kúti Zsuzsa, Szócs Gábor, Fábíán Györgyné (Kati), Ervin sofőr és kedvese

Beton melvéd mögött: Dobos János, Hidvégi Klára, Szénási Ágnes, Nagy Barnabás, Simonyi Sándorné

Hátsó sor: Zöld Sára, Fábíán György, Zöld Ábel, Zöld Eszter, Hegedüs Balázs, Ince Zolt, Kovács Gábor, Simonyi Bulcsú, Rédei Dávid, Tóth Szabina, Burger Ervin, Takács András, Haltrich Tamás, Palatitz András, Haltrich Anna, Takács Attila

Első sor: Horváth Edit, Barják László, Paál Attila, Tóth Attila, Gergely Zsófia, Kelemen Ágnes, Simonyi Dalma, ? Rédeiné Szerencsi Marianna, Adamkóné Saci, Adamkó Andrea, Burger Róbert, Zatykó Melinda, Bontovics Elvira, Jekisa Judit, Kovács Krisztina

Guggoló sor: Haltrich Attila, Kutassy György, Kutassy Györgyné (Gabi), Lovász Magdi, Tallósi Béla, Sipos Gábor, Csernik Enikő, Vének Gábor, Tolnai Zsuzsanna, Visnyovszky Éva, Dinok Attila, Csizmás Péter, Vigh Lívია, Korcz Zsuzsanna,

Szakirodalmi figyelő

Ádám László és Hegyessy Gábor: Abaúj és Zemplén tájainak ragadozó vízbogarai. – A sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum gondozásában jelent meg 2004-ben ez a dolgozat szép kivitelben több bogárrajzzal, és fényképpel. A dolgozatban a szerzők a Zempléni-hegység, a Hernád-völgy, a Bodroghöz, a Rétköz és a Taktaköz területén gyűjtött vízbogarak lelőhelyadatait sorolják fel. A tárgyalt fajok családonkénti megoszlása a következő: Haliplidae: 10, Noteridae: 2, Dytiscidae: 44, Laccophilidae: 3, Hydroporidae: 33 és Gyrinidae: 6 faj. Magyarország területéről 3 új fajt mutattak ki, ezek az *Ilybius similis*, *Agabus congener*, és a *Deronectes latus*. A munka áttekintést ad a hazai vízbogár fauna kutatásáról a XIX. századtól kezdve napjainkig. Ismerteti a vízbogarak gyűjtési módszereit és részletes leírást ad a gyűjtőhelyekről. Tárgyalja a vízbogarak rendszerezését, elterjedésüket és életmódjukat. Az alrend családjairól a szerzők részletes határozókulcsot adnak. Kitérnek a vizsgált terület jellegzetes vízbogarainak ismertetésére és a természetvédelmi vonatkozásokra. A munkát gazdag irodalomjegyzék egészíti ki.

Acta Zoologica Bulgarica, 56(2), 2004 – (A bulgár zoológiai folyóirat több érdekes faunisztikai cikket közöl. Ezekből három dolgozatot emelnék ki, amik a tagjaink érdeklődésére is számot tarthatnak. – szerk.)

Enrico Migliaccio, Georgi Georgiev, Palmen Mirchev: Studies on Cerambycid Fauna (Coleoptera: Carambycidae) of the Vitosa Mountain, Bulgaria. - A szerzők a 2001-2003-as gyűjtésekből 42 cincér fajt közölnek a Szófia fölött emelkedő Vitosa hegységből. A gyűjtött fajokból 11 faj eddig még ismeretlen volt a hegységből és 1 faj, a *Phytoecia geniculata* Mulsant, 1863 Bulgária faunájára újak bizonyult.

Danail Doychev, Georgi Georgiev: New and Rare Longhorn Beetles (Coleoptera: Cerambycidae) in Bulgaria. _ A szerzők az 1997-2003 közötti gyűjtésekből 27 új és ritka cincérfajt mutattak ki. A fajok gyűjtőhelyeiről részletes adatokat közölnek.

Vladimir Sakalian: Contribution to the knowledge of the Jewel Beetles (Coleoptera: Buprestidae) the of Balkan Peninsula I. – Valószínűleg egy díszbogaras cikksorozat első közleményével találkozunk ebben a dolgozatban. A szerző 10 díszbogár faj adatait közli a Balkán félszigetről. A bulgár fajok közül határozókulcsot ad az *Agrilus roscidus* fajcsoportról.

Linzer biologische Beitrag 35/1, 2003 – Írfan Aslan, Blagoy Gruev, Hikmet Özbek: A preliminary review of the subfamily Chrysomelinae (Coleoptera: Chrysomelidae) of Turkey. – Ez a tanulmány ismerteti a legutóbbi 10 év törökországi gyűjtéseinek és irodalmi adatainak összefoglalását a levélbogarak Chrysomelinae alcsaládjának vonatkozásában. 95 taxon kerül ismertetésre, ebből három faj és egy alfaj, a *Chrysolina coerulans angelica* (Reiche & Saulcy, 1858), *Hydrothassa glabra* (Herbst, 1783), *Timarcha tenebricosa* (Fabricius, 1775) és a *Zygogramma sutralis* (Fabricius, 1775) új a török faunában. A 95 faj és alfaj 16 génuszt képvisel. 13 taxon törökországi endemizmus, ez e teljes ismert levélbogárfaunának 13,69%-a. A fajok leírásánál a szerzők közlik az irodalmat, ahol a fajt vagy alfajt leírták, ismertetik a törökországi lelőhelyeit, hivatkozva az adatközlőre és a taxonok általános elterjedését és állatföldrajzi besorolását. A tanulmányt több oldalas irodalomjegyzék egészíti ki.

Rozner István

1st Central European Symposium on Orthopteroid Insects, Bratislava, 2004

Increasing activity of central and south-eastern orthopterologists shows, that – following the South-East European Orthopterists Conference at Budapest (Hungary) in 2002 – a further orthopterist conference has been organized in September of 2004 by the Slovakian Entomological Society and the ecology/zoology chairs of the Comenius University at Bratislava (Slovakia). About 30 orthopterologists from five countries (representative of Slovenia, Swiss and Poland were missing, only) gathered for a short conference mainly to discuss faunistic, taxonomical, ecological, historical and other items of central European orthopterology. Beside presentations and posters two exhibitions (orthopteroids on postcards, eggs of phasmids) were on display. The conference was closed by a short field-trip to see the study-site of Orthoptera-fauna on the relatively xerotherm slopes of the National Nature Reserve „Devinska Kobyla”.

Dr. Peter Fedor, the head of the organisers, intends to publish the material of the conference in the frame of ENTOMOFAUNA CARPATHICA.

Középeurópai orthopterológiai konferencia Pozsonyban

A közép- és délkelet-európai orthopterológusok aktivitásának élénkülését mutatja, hogy a „FAUNA EUROPAEA” keretében Budapesten megrendezett South-East European Orthopterists Conference (2002, május 9-12) után két évvel már is újabb konferenciára került sor.

A Szlovák Rovartani Társaság és a Comenius Egyetem ökológiai/zoológiai tanszékei 2004. szeptember 9-10.-én egy rövid konferenciát rendeztek közép-európai orthopterológusok számára. Az 5 országból összegyűlt közel 30 orthopterológus közül talán csak Szlovénia, Svájc és esetleg Lengyelország képviselői hiányoztak.

Az előadások között szerepeltek faunisztikai (Gavlas V., Nagy B.), taxonómiai (Heller K-G.), filogenetikai (Hochkirch A.), ökológiai (Kiktová A. & Fedor P., Varga L., Fedor P. & Majzlan O.), történeti (Fedor P. & Országh I.) tárgyúak. A poszterek elevenszülő fülbemászókról (Kočárek P.), Korfu orthopteroid rovarairól (Kočárek P.&Vrabec V.), Szlovákia futóhomok területeinek Orthopteráiról (Krištín A.& Gavlas V.), inszektáriumban tartott egyenesszárnyú rovarokról (Krumpál M., Fedor P.& Varga L.), a horvátországi Samobor környék Orthopteráiról (Nagy A.), a Maculinea lepkék élőhelyén található Orthoptera együttesekről (Nagy A. & Rác I.), egy Magyarországon felfedezett pókszöcskéről (Nagy B., Orci K. M. & Szövényi G.), az Isophya camptoxypha szöcske mindkét nembeli hangadásának szerepéről (Orci K.M.), sáskák diszperziós mintázatáról (Puskás G., Szövényi G. & Nagy B.) számoltak be.

Érdekes színfoltja volt a konferenciának két magyar szerző kiállítása, mindegyik alighanem első a maga nemében. Egyik a botsáskákat és főleg tojásaikat mutatta be eredeti példányokban és nagyítva (Papp Z.).A másik, terjedelmesebb kiállítás 12 poszteren mintegy 120 postai és egyéb képes lapon, tematikus összeállításában kizárólag orthopteroid rovarokat mutatott be fő, vagy mellék-szereplőként (Szentkirályi F.).

A konferenciát egy rövid tanulmányi kirándulás zárta a Dévényi-hegy (Devinska Kobyla) természetvédelmi területére, ahol a terepen számoltak be a déli, atlanti és hegyi elemeket egyaránt tartalmazó Orthoptera faunakutatás állásáról (Fedor P., Doričova M. & Grul'a D.).

A konferencia fő szervezőjeként jó munkát végzett Peter FEDOR szándékai szerint a konferencia anyaga az ENTOMOFAUNA CARPATHICA folyóirat egy külön számában fog megjelenni.

Nagy Barnabás

Különfélék

Móczár Miklósról (1884-1971), aki 1911 óta a Rovartani Társaság tagja volt és a Fivaldszky - emlékérem ezüst fokozatát is elnyerte, a közelmúltban két munkahelyén is megemlékeztek. Ez év augusztus 31.-én Kiskunfélegyházán, az új tanév megnyitó ünnepségén, ahol 1919-1929 között tanított, és amely jelenleg Tóth Gyuláné igazgatónövel, mint Petőfi Gépipari Szakközépiskola működik. A másodikat december 9-én, Jászberényben, a Gödöllői Szent István Egyetem kihelyezett Tanítóképző Főiskoláján tartották, amelynek új, modern épületét ő rendezte be, s 1930-1942 között igazgatóként vezetett. Az említett intézményekben Krasznai János alkotásának művészi bronz portróját márványtáblára helyezték, amelyen munkásságát arany betűk hirdetik. Az avató beszédekben mindkét helyen Móczár László az ünnepelt kiváló pedagógiai, népművelő, tankönyvíró és ismeretterjesztő tevékenységét, Jászberényben azonban Kecskeméti Tibor, a Magyar Természettudományi Múzeum főigazgató helyettese a tudományos tevékenységét méltatta. A félegyházi emlékmű leleplezésében Ficsór József, Kiskunfélegyháza polgármestere is részt vett, aki a művészi dombormű létrejöttét anyagilag is támogatta.

Móczár Miklós tudományos tevékenységét már fiatal korában elkezdte. 1905-ben, a Pedagógium III. éves két hallgatójával „Biológiai Collatió”-t, egy tudományos célú társas összejövetelt, a faunakutatás gondolatát szervezte meg. Kitűnő képzettsége jutalmául a Pedagógiumban kinevezték tanársegédnek és nevelőtanárnak. Vángel Jenő mellett 45 dobozos rovargyűjteményt és több száz fajos egyéb állat- és préselt növénygyűjteményt hagyott az intézetnek. 1951-től nyugdíjas kutatóként a Magyar Természettudományi Múzeumban dolgozott. Irodalmi tevékenységének az első tankönyveit még kassai működése alatt - ahová 1909-ben Kassára, a Tanító- és Tanítónőképző Intézetekbe neveztek ki - írta. Az Állat- és Növénytan tankönyveivel megreformálta a természettudomány tanítás régi módszerét. A két tankönyvét nagy sikere miatt román nyelven is kiadták (1914).

Az 1912 – 1947 közötti 35 év során 26 tankönyvet írt, ezek közül 20 tankönyvből 2-4 új kiadás is megjelent. A tankönyvek témaköre, részben társszerzőkkel a Természetrájk – Gazdaságtan – Háztartástan-, Mezőgazdasági ismeretekre: szőlőművelési, növény-, gyümölcsstermesztési, állattenyésztési-, méh-, házinyúl-, baromfi- és selyemhernyó tenyésztésre is kiterjedt. Olcsó vegytani kísérletek c. munkáját 1935- és 1940-ben is kinyomtatták, amelyet 1938-ban angolul, Londonban is kiadtak. Szakfolyóiratokban 49 pedagógiai közleményt, a tanítószág számára Vezérkönyvet is összeállított. Végül 26 tudományos rovarrani tárgyú munkája részben a Rovartani Lapokban, 4-, a méhalkatúakkal foglalkozó füzet pedig a „Magyarország Állatvilága” sorozatban jelent meg.

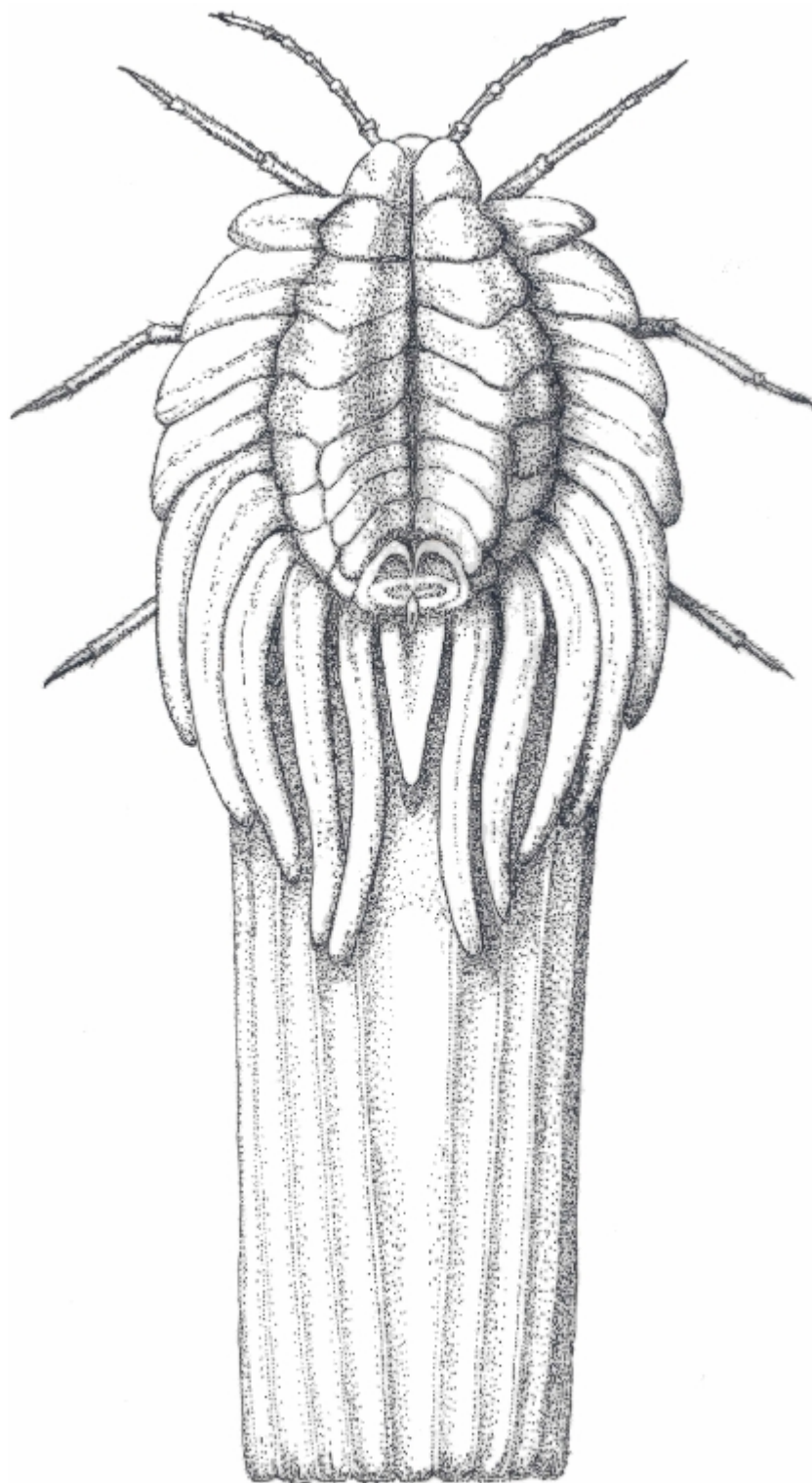
Egy, a tudományra nézve új rovar, a *Cicindela soluta* ab. *moczari*-t Székessy Vilmos kutató az ő tiszteletére nevezett el.

Papp Jenő

FOGÓLÁBÚAK**Imádkozó sáska**

Elülső lábát imára kulcsolva
szoborként bámul a levelek közt.
Nagy fejét álszentként, kajánul forgatja:
lesz-e ma áldozat, karjai közt?
Ékfoltos zengőlégy telepszik elébe,
potrohát mozgatva pihenni tér.
Szárnyait rendez, szájszervét tisztítja
- alatta sárgul a sok pipitér -
Önfeledt mosdását semmi sem zavarja,
látszólag békés az egész világ.
Valami, hirtelen magához ragadja:
nincs idő rebegni rovar-imát!
Ádáz és kegyetlen fogólábú pára!
Falánk és rettegett ragadozó!
Ő az a rosszhírű, imádkozó sáska,
akit csak úgy hívunk: ájtatos manó!
Lárvái hullámos gubóban fejlődnek,
várják a tavaszt, hogy kibújhassanak
elszáradt kórók szárain telnek,
kiskoruktól fogva már imádkoznak.
Nagy részük elpusztul a sok-sok utódból,
nem áll tőlük távol a gyilkolás sem!
Az erősebb testvér eszik a satnyábból,
mégsem bujdosnak el szegényükben.
Ha van elég táplálék, hamar cseperednek,
szalmaszín ruhájuk zöldre változik.
A megszokott csoportból szétszélednek
és minden ifjú sáska külön vadászik.

Párducz Erzsébet

Orthezia urticae (Linnaeus, 1758)